ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 20ής Ιανουαρίου 2005 *

Στην υπόθεση C-225/02,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, ασκηθείσα από το Juzgado de lo Social nº 3 de Orense (Ισπανία), με απόφαση της 30ής Μαρτίου 2002, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Ιουνίου 2002,

Rosa García Blanco

κατά

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta, R. Schintgen (εισηγητή), P. Kūris και Γ. Αρέστη, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott,
γραμματέας: M. Múgica Arzamendi, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

αφού έλαβε υπόψη του την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου διαδικασίας της 15ης Σεπτεμβρίου 2004,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η García Blanco, εκπροσωπούμενη από τον A. Vázquez Conde, abogado,

— το Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) και το Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS), εκπροσωπούμενα από τους A. R. Trillo García και A. Llorente Alvarez,

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον E. Braquehais Conesa,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον W.-D. Plessing,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τις H. Michard και I. Martínez del Peral και τον D. Martin,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 28ης Οκτωβρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση περί εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 12 ΕΚ, 39 ΕΚ και 42 ΕΚ, καθώς και των άρθρων 45 και 48, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως έχει τροποποιηθεί και ενημερωθεί από τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί από τον κανονισμό (ΕΚ) 1606/98 του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998 (ΕΕ L 209, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της García Blanco και του Instituto Nacional de la Seguridad Social (εθνικού ιδρύματος κοινωνικής ασφαλίσεως, στο εξής: INSS) και του Tesorería General de la Seguridad Social (Γενικού Ταμείου Κοινωνικής Ασφαλίσεως, στο εξής: TGSS) όσον αφορά το θέμα της εκκαθαρίσεως των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων της γήρατος δυνάμει της ισπανικής νομοθεσίας.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική ρύθμιση

3 Το άρθρο 1, στοιχείο ιη', του κανονισμού 1408/71 ορίζει την έννοια των «περιόδων ασφαλίσεως» ως εξής:

«Ως περίοδοι ασφαλίσεως νοούνται οι περίοδοι εισφορών, απασχολήσεως ή μη μισθωτής δραστηριότητας που καθορίζονται ή αναγνωρίζονται ως περίοδοι ασφαλίσεως από τη νομοθεσία υπό την οποία πραγματοποιήθηκαν ή θεωρούνται ότι πραγματοποιήθηκαν, καθώς και κάθε εξομοιούμενη προς αυτές περίοδος, κατά το μέτρο που αναγνωρίζεται από την νομοθεσία αυτή ως ισοδύναμη προς περίοδο ασφαλίσεως.»

4 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 ορίζει ότι:

«Τα πρόσωπα που κατοικούν στο έδαφος ενός από τα κράτη μέλη, και για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού, υπόκεινται στις υποχρεώσεις και απολαύουν των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του, υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος κανονισμού.»

5 Το άρθρο 45, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού καθιερώνει, όσον αφορά την κτήση, διατήρηση ή ανάκτηση δικαιώματος για παροχές, την αρχή του συνυπολογισμού των περιόδων ασφαλίσεως:

«Εάν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά την απόκτηση, τη διατήρηση, ή την ανάκτηση του δικαιώματος λήψεως παροχών, δυνάμει συστήματος που δεν είναι ειδικό σύστημα κατά την έννοια των παραγράφων 2 και 3, από την πραγματοποίηση περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας, ο αρμόδιος φορέας αυτού του κράτους μέλους λαμβάνει υπόψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, τις περιόδους ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία κάθε άλλου κράτους μέλους, στα πλαίσια είτε γενικού είτε ειδικού συστήματος, που εφαρμόζεται σε μισθωτούς ή μη μισθωτούς. Προς το σκοπό αυτό, ο εν λόγω φορέας λαμβάνει υπόψη τις ως άνω περιόδους, σαν να πρόκειται για περιόδους που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει.»

6 Το άρθρο 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 ορίζει τα εξής:

«Όταν οι προϋποθέσεις, που απαιτούνται από τη νομοθεσία κράτους μέλους για την απόκτηση δικαιώματος λήψεως παροχών, πληρούνται μόνο μετά την εφαρμογή του άρθρου 45 ή/και του άρθρου 40 παράγραφος 3, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες:

α) ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει το θεωρητικό ποσό της παροχής την οποία θα μπορούσε να διεκδικήσει ο ενδιαφερόμενος, εάν όλες οι περίοδοι ασφαλίσεως ή/και κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες των κρατών μελών στις οποίες είχε υπαχθεί ο εργαζόμενος (μισθωτός ή μη μισθωτός) είχαν πραγματοποιηθεί στο εν λόγω κράτος μέλος και υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζεται κατά την ημερομηνία της εκκαθαρίσεως της παροχής. Αν, κατά τη νομοθεσία αυτή, το ποσό της παροχής είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων που πραγματοποιήθηκαν, το ποσό αυτό λαμβάνεται ως το θεωρητικό ποσό που αναφέρεται στο παρόν στοιχείο α΄·

β) ο αρμόδιος φορέας προσδιορίζει κατόπιν το πραγματικό ποσό της παροχής, βάσει του θεωρητικού ποσού που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο, κατ' αναλογία της διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγμα-

τοποιήθηκαν πριν από την επέλευση του κινδύνου, υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει, εν σχέσει προς τη συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως και κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν πριν από την επέλευση του κινδύνου υπό τις νομοθεσίες όλων των κρατών μελών στις οποίες έχει υπαχθεί ο ενδιαφερόμενος.»

7 Το άρθρο 48, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού προβλέπει μια εξαίρεση όσον αφορά τον συνυπολογισμό των συντάξιμων δικαιωμάτων για τις περιόδους ασφαλίσεως που είναι κατώτερες του έτους και ορίζει τα εξής:

«Παρά το άρθρο 46 παράγραφος 2, ο φορέας κράτους μέλους δεν υποχρεούται να χορηγεί παροχές δυνάμει χρονικών περιόδων οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει και οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά το χρονικό σημείο της επέλευσης του κινδύνου, σε περίπτωση που:

— η διάρκεια των εν λόγω χρονικών περιόδων είναι μικρότερη του έτους

και

— αν ληφθούν υπόψη μόνον αυτές οι περίοδοι, δεν αποκτάται δικαίωμα παροχών δυνάμει των διατάξεων αυτής της νομοθεσίας.»

Το εθνικό δίκαιο

8 Το άρθρο 161, παράγραφος 1, στοιχείο β', του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως, όπως έχει κωδικοποιηθεί με το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1/94, της 20ής Ιουνίου 1994 [BOE (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ισπανίας), αριθ. φύλλου 154, της 29ης Ιουνίου 1994], όπως έχει τροποποιηθεί από τον νόμο 50/98, της 30ής Δεκεμβρίου 1998, περί φορολογικών διοικητικών και κοινωνικών μέτρων (BOE της 31ης Δεκεμβρίου 1998, στο εξής: γενικός νόμος περί κοινωνικής ασφαλίσεως), εξαρτά τη χορήγηση της συντάξεως γήρατος από τη συμπλήρωση περιόδου καταβολής εισφορών δεκαπέντε τουλάχιστον ετών, από τα οποία τουλάχιστον δύο πρέπει να έχουν συμπληρωθεί κατά τη διάρκεια της τελευταίας οκταετίας πριν από την επέλευση του γεγονότος με το οποίο θεμελιώνεται το δικαίωμα επί της παροχής.

9 Το άρθρο 218 του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως προβλέπει ότι όταν ο ασφαλισμένος λαμβάνει επίδομα ανεργίας, το Instituto Nacional de Empleo (Εθνικός Οργανισμός Απασχολήσεως, στο εξής: INEM) καταβάλλει κοινωνικοασφαλιστικές εισφορές για διάφορους λόγους, ανάλογα με τον χαρακτήρα της χορηγούμενης παροχής. Έτσι, κατά την παράγραφο 2 της διατάξεως αυτής:

«Στην περίπτωση επιδόματος ανεργίας προς ανέργους άνω των 52 ετών, ο οργανισμός απασχολήσεως καταβάλλει, επιπλέον, τις εισφορές συντάξεως γήρατος.»

10 Κατά το άρθρο 215, παράγραφος 1, σημείο 3, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως, το εν λόγω επίδομα χορηγείται στους ανέργους που έχουν καταβάλει εισφορές στην ασφάλιση κατά της ανεργίας επί έξι έτη και πληρούν όλες τις προϋποθέσεις, πλην της ηλικίας, για τη χορήγηση συντάξεως γήρατος στηριζομένης στην καταβολή εισφορών στο πλαίσιο του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως.

11 Τέλος, η εικοστή όγδοη πρόσθετη διάταξη του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως, που τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1999, μετά τη δημοσίευση του νόμου 50/98, έχει ως εξής:

«Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 218 του παρόντος νόμου, οι εισφορές που καταβάλλονται από τον οργανισμό απασχολήσεως για σύνταξη γήρατος λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του βασικού ποσού της συντάξεως γήρατος και του εφαρμοστέου σε αυτό συντελεστή. Το κύρος και οι έννομες συνέπειες των εισφορών αυτών δεν είναι δυνατό σε καμία περίπτωση να προβληθούν για τη συμπλήρωση του ελάχιστου χρονικού διαστήματος εισφορών που απαιτείται από το άρθρο 161, παράγραφος 1, στοιχείο β', του παρόντος νόμου, το οποίο, σύμφωνα με το άρθρο 215, παράγραφος 1, σημείο 3, ο ασφαλισμένος πρέπει να επικαλείται όταν ζητεί το επίδομα [ανεργίας] που προβλέπεται για τους [ανέργους] άνω των 52 ετών.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

12 Η García Blanco, που γεννήθηκε στις 9 Οκτωβρίου 1935 και απεβίωσε στις 14 Μαΐου 2002, ζήτησε, στις 18 Οκτωβρίου 2000, έχοντας συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας της, την εκκαθάριση των συνταξιοδοτικών της δικαιωμάτων γήρατος βάσει του γερμανικού και ισπανικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως. Είχε συμπληρώσει, αφενός, περιόδους αναγνωρίσεως συντάξιμου χρόνου που αντιστοιχούσαν σε 209 μήνες —πλέον των δεκαεπτά ετών— βάσει της γερμανικής νομοθεσίας, μεταξύ 1ης Αυγούστου 1966 και 31ης Μαΐου 1984, και συνυπολογίσει, αφετέρου, 4 265 μέρες εισφορών βάσει της ισπανικής νομοθεσίας, οι οποίες κατανέμονται ως εξής:

— 185 μέρες, που αντιστοιχούν σε περίοδο που διανύθηκε μεταξύ 1ης Ιουνίου και 2ας Δεκεμβρίου 1984, κατά την οποία η ενδιαφερόμενη είχε λάβει επίδομα

ανεργίας βάσει του συστήματος εισφορών, ενώ καταβάλλονταν από το INEM στο όνομα της προσφεύγουσας της κύριας δίκης εισφορές σε όλους τους κλάδους της εκ του νόμου ισπανικής κοινωνικής ασφαλίσεως, ιδίως δε στον κλάδο συντάξεως γήρατος·

— 4 080 μέρες, που αντιστοιχούν σε περίοδο που συμπληρώθηκε από την García Blanco μεταξύ 9ης Αυγούστου 1989 και 9ης Οκτωβρίου 2000, κατά την οποία η τελευταία έλαβε το επίδομα ανεργίας που προβλέπεται για τους ανέργους άνω των 52 ετών, καταβλήθηκαν δε εισφορές από το INEM, στο όνομά της, μόνο για την ασφάλιση του κλάδου γήρατος.

13 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, μετά τον θάνατο της μητέρας της, με την οποία συμβίωνε, η García Blanco έλαβε, από 1ης Δεκεμβρίου 1989, σύνταξη επιζώντος.

14 Η García Blanco έλαβε σύνταξη από το γερμανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Αντιθέτως, με απόφαση της 27ης Απριλίου 2001, το INSS αρνήθηκε να της χορηγήσει σύνταξη γήρατος με την αιτιολογία ότι δεν είχε συμπληρώσει, στην Ισπανία, την ελάχιστη περίοδο που απαιτείται για τη γένεση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Συγκεκριμένα, κατά το INSS, σύμφωνα με την εικοστή όγδοη πρόσθετη διάταξη του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως, δεν λαμβάνεται υπόψη η περίοδος των 4 080 ημερών, κατά την οποία το INEM κατέβαλλε εισφορές στο όνομα της García Blanco, ως δικαιούχου του ειδικού επιδόματος ανεργίας. Όσον αφορά την υπόλοιπη περίοδο των 185 ημερών, κατά την οποία καταβλήθηκαν επίσης εισφορές στο όνομά της, ενώ ελάμβανε στην Ισπανία επίδομα ανεργίας βάσει του εκ του νόμου συστήματος ασφαλίσεως κατά της ανεργίας, δεν ήταν δυνατόν ούτε αυτή να ληφθεί υπόψη, σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, για τον λόγο ότι η διάρκεια της περιόδου αυτής ήταν κατώτερη του έτους.

15 Τον Μάιο του 2001, η García Blanco άσκησε προσφυγή κατά του INEM και του TGSS ενώπιον του Juzgado de lo Social n° 3 de Orense, ζητώντάς του να αποφανθεί ότι είχε δικαίωμα να λάβει, από 10ης Οκτωβρίου 2000, σύνταξη γήρατος βάσει της ισπανικής νομοθεσίας.

16 Κατά το αιτούν δικαστήριο, τίθεται το ζήτημα, πρώτον, αν με την εικοστή όγδοη πρόσθετη διάταξη του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως μπορεί εγκύρως να εξαιρεθεί ο συνυπολογισμός των 4 265 ημερών εισφορών γήρατος που αναφέρονται στη σκέψη 12 της παρούσας αποφάσεως προκειμένου να εξεταστεί αν η επίδικη περίοδος ασφαλίσεως υπερβαίνει το έτος, οπότε, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, το INSS δεν υποχρεούται να χορηγήσει τις σχετικές με την περίοδο αυτή παροχές.

17 Δεύτερον, τίθεται το ζήτημα αν η εν λόγω πρόσθετη διάταξη εισάγει διάκριση σε βάρος των διακινούμενων εργαζομένων, στο μέτρο που εξαιρεί ορισμένες εισφορές, όπως αυτές που καταβλήθηκαν αποκλειστικά για την ασφάλιση του κλάδου γήρατος, από τον υπολογισμό των περιόδων ασφαλίσεως του άρθρου 161, παράγραφος 1, στοιχείο β', του ίδιου νόμου, καθόσον απαιτείται να έχουν διανυθεί κατά την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως για το ειδικό επίδομα ανεργίας υπέρ των ανέργων άνω των 52 ετών.

18 Το αιτούν δικαστήριο ενδιαφέρεται, συναφώς, για την περίπτωση των εργαζομένων που έλαβαν τα εν λόγω ειδικά επιδόματα ανεργίας έχοντας συμπληρώσει την περίοδο ασφαλίσεως χάρη στον συνυπολογισμό των περιόδων ασφαλίσεως που διήνυσαν βάσει της νομοθεσίας ενός ή περισσοτέρων άλλων κρατών μελών, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. αποφάσεις της 20ής Φεβρουαρίου 1997, C-88/95, C-102/95 και C-103/95, Martínez Losada κ.λπ., Συλλογή 1997, σ. I-869, και της 25ης Φεβρουαρίου 1999, C-320/95, Ferreiro Alvite, Συλλογή 1999, σ. I-951).

19 Πάντως, οι ίδιοι αυτοί εργαζόμενοι δεν μπορούν να αξιώσουν να ληφθούν υπόψη οι κοινωνικές εισφορές που κατέβαλε το INEM για ασφάλιση γήρατος κατά την περίοδο που λάμβαναν το επίδομα ανεργίας, για να πληρούται έτσι η προϋπόθεση της ελάχιστης περιόδου ασφαλίσεως του άρθρου 161, παράγραφος 1, στοιχείο β', του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως.

20 Υπό τις περιστάσεις αυτές το Juzgado de lo Social nº 3 de Orense αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Προσκρούει στα άρθρα 12 και 39 έως 42 ΕΚ [...] καθώς και στο άρθρο 45 του κανονισμού [...] 1408/71 [...] διάταξη του εθνικού δικαίου, σύμφωνα με την οποία οι εισφορές λόγω γήρατος που ο οργανισμός διαχειρίσεως του συστήματος ασφαλίσεως κατά της ανεργίας κατέβαλλε υπέρ εργαζομένου για περίοδο, κατά την οποία ο τελευταίος εισέπραττε επιδόματα κοινωνικής προνοίας λόγω ανεργίας, δεν λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς της συμπληρώσεως των διαφόρων απαιτουμένων περιόδων σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και για τη γένεση του δικαιώματος λήψεως παροχών γήρατος, οσάκις συμβαίνει, λόγω της παρατεταμένης καταστάσεως ανεργίας που επιδιώκει να αντισταθμίσει, ο ενδιαφερόμενος εργαζόμενος αδυνατεί κατ' ουσία να επικαλεστεί άλλες εισφορές λόγω γήρατος πλην εκείνων που έχουν νομίμως καταστεί απαιτητές, κατά τρόπον ώστε μόνον οι εργαζόμενοι που έκαναν χρήση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας να θίγονται από τον ως άνω εθνικό κανόνα και χωρίς να είναι εφικτή η γένεση δικαιώματος λήψεως εθνικής συντάξεως γήρατος παρόλον ότι, κατ' εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 45 του προαναφερθέντος κανονισμού, θα έπρεπε να λογίζονται ως συμπληρωθείσες οι ανωτέρω απαιτούμενες περίοδοι;

2) Προσκρούουν στα άρθρα 12 και 39 έως 42 ΕΚ [...] καθώς και στο άρθρο 48, παράγραφος 1, του κανονισμού [...] 1408/71 [...] διατάξεις του εθνικού δικαίου σύμφωνα με τις οποίες οι εισφορές λόγω γήρατος, που ο οργανισμός διαχειρίσεως του συστήματος ασφαλίσεως κατά της ανεργίας κατέβαλλε υπέρ εργαζομένου για περίοδο κατά την οποία ο τελευταίος εισέπραττε επιδόματα

κοινωνικής προνοίας λόγω ανεργίας, δεν λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση ότι η συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία κράτους μέλους δεν φθάνει το έτος οσάκις, συνεπεία της παρατεταμένης καταστάσεως ανεργίας που επιδιώκει να αντισταθμίσει, συνεπάγεται για τον ενδιαφερόμενο εργαζόμενο ουσιαστική αδυναμία προσμετρήσεως άλλων εισφορών λόγω γήρατος πλην των απαιτητών και καταβεβλημένων κατά τη διάρκεια της ανεργίας, κατά τρόπον ώστε μόνον οι εργαζόμενοι που έκαναν χρήση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας να θίγονται από τον ως άνω εθνικό κανόνα και χωρίς να είναι εφικτή η γένεση δικαιώματος λήψεως εθνικής συντάξεως γήρατος παρόλον ότι, κατ' εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 48, παράγραφος 1, του προαναφερθέντος κανονισμού, δεν μπορεί να απαλλάσσεται ο εθνικός οργανισμός διαχειρίσεως από την υποχρέωση χορηγήσεως εθνικών παροχών;»

21 Με έγγραφο της 8ης Απριλίου 2003, το INSS ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι, με απόφαση της 3ης Απριλίου 2003, η εκ του νόμου σύνταξη γήρατος που ζήτησε η García Blanco, η οποία εν τω μεταξύ απεβίωσε, της χορηγήθηκε από 10ης Οκτωβρίου 2000. Με την απόφαση αυτή κλήθηκε, εξάλλου, η κόρη της αποβιώσασας, ως δικαιοδόχος της, να επιλέξει μεταξύ της συντάξεως γήρατος και του επιδόματος επιζώντος που της είχε χορηγηθεί στο παρελθόν, δεδομένου ότι δεν ήταν δυνατό να χορηγηθούν αμφότερα. Η ενδιαφερόμενη επέλεξε το επίδομα, το ποσό του οποίου ήταν μεγαλύτερο από το ποσό της συντάξεως.

22 Στις 10 Απριλίου 2003, ο Γραμματέας του Δικαστηρίου ρώτησε το αιτούν δικαστήριο αν, υπό τις περιστάσεις αυτές, έπρεπε να ανακαλέσει την αίτησή του εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως.

23 Με έγγραφο της 11ης Απριλίου 2003, το εν λόγω δικαστήριο απάντησε ότι ενέμενε στην αίτησή του, ιδίως για τον λόγο ότι η απάντηση του Δικαστηρίου επί της υποθέσεως της κύριας δίκης θα ήταν χρήσιμη και για άλλες εκκρεμείς ενώπιόν του υποθέσεις.

24 Με έγγραφα της 7ης Ιουλίου και της 18ης Σεπτεμβρίου 2003, ο Γραμματέας του Δικαστηρίου κάλεσε εκ νέου το αιτούν δικαστήριο να διευκρινίσει αν η διαφορά της κύριας δίκης εξακολουθούσε να εκκρεμεί ενώπιόν του. Υπογράμμισε, συναφώς, ότι το Δικαστήριο μπορούσε να επιληφθεί αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως μόνο στο πλαίσιο εκκρεμούς ενώπιον εθνικού δικαστηρίου διαφοράς και υπενθύμισε ότι το Juzgado de lo Social n° 3 de Orense μπορούσε να απευθύνει προς το Δικαστήριο τα ίδια προδικαστικά ερωτήματα στο πλαίσιο άλλης εκκρεμούς ενώπιόν του διαφοράς.

25 Με απάντησή του, της 7ης Οκτωβρίου 2003, το αιτούν δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι η διαφορά της κύριας δίκης δεν είχε περαιωθεί, υπό την έννοια ότι, ειδικότερα, η δικαιοδόχος της αποβιώσασας δεν είχε παραιτηθεί από την προσφυγή της και τα καθών δεν είχαν τυπικά ανακαλέσει την αρχική απόφαση περί αρνήσεως χορηγήσεως της συντάξεως, απόφαση κατά της οποίας είχε ασκηθεί η προσφυγή της κύριας δίκης.

Απάντηση του Δικαστηρίου

26 Πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η διαδικασία του άρθρου 234 ΕΚ αποτελεί ένα μέσο συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, χάρη στο οποίο το πρώτο παρέχει στα δεύτερα τα στοιχεία ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου που αυτά χρειάζονται για την επίλυση των διαφορών που καλούνται να επιλύσουν (βλ., ιδίως, αποφάσεις της 8ης Νοεμβρίου 1990, C-231/89, Gmurzynska-Bscher, Συλλογή 1990, σ. I-4003, σκέψη 18· της 12ης Μαρτίου 1998, C-314/96, Djabali, Συλλογή 1998, σ. I-1149, σκέψη 17, και της 21ης Ιανουαρίου 2003, C-318/00, Bacardi-Martini και Cellier des Dauphins, Συλλογή 2003, σ. I-905, σκέψη 41).

27 Από το περιεχόμενο αλλά και από την οικονομία του άρθρου 234 ΕΚ προκύπτει ότι τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να ζητούν από το Δικαστήριο την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως μόνον όταν εκκρεμεί ενώπιον αυτών διαφορά (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 15ης Ιουνίου 1995, C-422/93 έως C-424/93, Zabala Erasun κ.λπ., Συλλογή 1995, σ. I-1567, σκέψη 28, και Djabali, προπαρατεθείσα, σκέψη 18).

28 Συγκεκριμένα, δεν αποτελεί δικαιολογία της προδικαστικής παραπομπής η διατύπωση συμβουλευτικών γνωμών επί γενικών ή υποθετικών ζητημάτων αλλά η ανάγκη αποτελεσματικής επιλύσεως μιας ένδικης διαφοράς (βλ. αποφάσεις Djabali, προπαρατεθείσα, σκέψη 19· Bacardi-Martini και Cellier des Dauphins, προπαρατεθείσα, σκέψη 42, και της 25ης Μαρτίου 2004, C-480/00 έως C-482/00, C-484/00, C-489/00 έως C-491/00 και C-497/00 έως C-499/00, Azienda Agricola Ettore Ribaldi κ.λπ., Συλλογή 2004, σ. I-2943, σκέψη 72).

29 Πάντως, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η σύνταξη γήρατος που ζήτησε η García Blanco βάσει του ισπανικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως της χορηγήθηκε μετά την υποβολή προς το Δικαστήριο της αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, με αποτελέσματα ισχύοντα από την ημέρα κατά την οποία απέκτησε το δικαίωμα να προβάλει τα συνταξιοδοτικά της δικαιώματα γήρατος. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι η θυγατέρα τής García Blanco, ως δικαιοδόχος της, παραιτήθηκε από την εκ του νόμου σύνταξη προκειμένου να λάβει το επίδομα επιζώντος.

30 Επιβάλλεται, επομένως, η διαπίστωση ότι τα αιτήματα της προσφεύγουσας της κύριας δίκης ικανοποιήθηκαν στο σύνολό τους.

31 Υπό τις περιστάσεις αυτές, απάντηση του Δικαστηρίου στα ερωτήματα που υπέβαλε το Juzgado de lo Social nº 3 de Orense ουδεμία χρησιμότητα του παρέχει.

32 Κατά συνέπεια, παρέλκει η απάντηση στην αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

33 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

Παρέλκει η απάντηση στην αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-225/02.

(υπογραφές)